

*Ребуха Л. З.,  
к. психол. н., доцент кафедри психології  
та соціальної роботи ТНЕУ  
Василик Н. С.,  
методист вищої категорії,  
Технічний коледж ТНТУ ім. І. Пулюя*

## **ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Нагальність вирішення нових завдань соціальної сфери призвели до низки досліджень саме з проблеми професійної підготовки фахівців. Сьогодні підготовка і перепідготовка кадрів із соціальної роботи ведеться в багатьох ВНЗ, а також у системі середньої професійної освіти.

Однак варто виокремити основні проблеми, що гальмують розвиток професійної підготовки працівників соціальної роботи, а саме: 1) відсутність чіткого замовлення на підготовку майбутніх спеціалістів зі сторони усіх рівнів державної влади; 2) недостатньо розроблені на сьогодні теоретико-методологічні основи соціальної освіти; 3) неповна відповідність професійної підготовки швидко змінним вимогам суспільного розвитку; 4) невисока забезпеченість установ соціальної освіти висококваліфікованими кадрами з науковими ступенями; 5) недостатня підготовленість випускників із соціальної роботи до практичної діяльності в соціальній сфері; 6) обмежена доступність названих працівників до отримання спеціальної професійної освіти [1, с. 5-12].

Перші дві з виділених проблем розв'язуються у співпраці державних інституцій, науковців соціальної сфери і навчальних закладів, які надають освітянські послуги студентам. Так, соціальні проблеми досить актуальні для нашої країни і вже сьогодні вимагають свого ефективного прогнозування та замовлення на компетентних фахівців з боку державних організацій і недержавних установ. Щодо теоретичних засад професійної освіти, то вони розвиваються в нашій країні настільки швидко, що нині можна передбачити, що упущення науково-методологічного характеру в теорії професійної освіти соціальних працівників будуть ліквідовані. Натомість інші проблеми можна здолати під час професійної підготовки майбутніх працівників із соціальної роботи безпосередньо у ВНЗ. Щонайперше, мова про освітній процес, здійснюваний на принципах пріоритетності, науковості, практичної зорієнтованості навчання та його доступності [3, с. 132-155].

Принцип пріоритетності узгоджується з положенням Конституції України, яка проголошує Україну соціальною державою. Реалізація цього принципу здійснюється шляхом відповідного фінансування професійної соціальної освіти державою, громадськими організаціями, роботодавцями та збільшення за обсягом викладання навчальних дисциплін, що пов'язані із життєдіяльністю соціальної

сфери українського суспільства. Оскільки соціальна сфера так чи інакше стосується усіх громадян країни, то кожна людина має право на відповідні соціальні знання та чітке усвідомлення, що в процесі професійної діяльності вирішуються не тільки виробничі питання, а й соціальні проблеми.

Реалізація принципу науковості розглядається нами, передусім, як вимога організації навчально-виховного процесу на науковій основі. Цей принцип визначає обов'язковість побудови процесу професійної підготовки працівників соціальної сфери у ВНЗ, а також у системі середньої професійної освіти в поєднанні з науково-дослідницькою діяльністю, у тому числі через систему організаційно-діяльнісних ігор (див. [5]). Доречно також вирішити питання про стандарти професійної освіти, які не сприяють підготовці фахівця на перспективу. Студент привласнює знання і компетенції в навчальному закладі, які до моменту закінчення ВНЗ втрачають левову частку актуальності, при цьому інноваційні дослідження здебільшого залишаються за межами навчальних програм [2, с. 159-161].

Принцип практичної зорієнтованості в навчанні забезпечує задіяння випускника до сфери професійної діяльності на основі відповідного досвіду, отриманого у ВНЗ. Практична складова підготовки майбутніх соціальних працівників на кафедрі психології та соціальної роботи ТНЕУ має достатню питому вагомість протягом усіх років навчання. Реалізація цього положення здійснюється за двома напрямками: компетентнісне забезпечення студентів відповідно до рівня їх професійної підготовленості успішно працювати в установах соціальної сфери та участь у роботі соціальних організацій при університеті й у межах міста і області.

Принцип доступності навчання визначається потребою організації підвищення кваліфікації працівників соціальної сфери, у тому числі й шляхом отримання другої вищої освіти, навчання якомога більшої кількості охочих. Цей принцип реалізується через роботу ВНЗ у режимі відкритого університету, через широке впровадження різних форм дистанційного навчання.

#### **Література:**

1. Димитрова Л. М. Соціальна робота: логіка розвитку / Л. М. Димитрова // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний вісник. – 2003. – № 1. – С. 5–12.
2. Ребуха Л. З. Фундаменталізація та професіоналізація освіти як основні складові навчання спеціаліста соціальної сфери / Л. З. Ребуха // Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (18-19 листопада 2016 р., м. Одеса). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2016. – С. 159–162.
3. Тюття Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посібник – 2-е вид., перероб. і доп. / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. – К. : Знання, 2008. – 574 с.
4. Фурман А. В. Методологічна робота у системі професійної діяльності соціального працівника / А. В. Фурман, Л. Пелих // Вітакультурний млин. – 2010. – Модуль 11. – С. 9-13.
5. Фурман А. В. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі : [монографія] / А. В. Фурман, С. К. Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 272 с.